

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nummotheca Principum Austriae

ex gazis Aulae Caesareae potissimum instructa, & aliunde aucta, quae a prima aetate, qua in Austria cusa fuit moneta Sub Babenbergicae Stirpis Marchionibus, Ad Usque Habsburgicae Gentis Principes, Lineae Hispano-Austriacae, Huiusque Masculum Ultimum Carolum II. Regem Hispan.

Complectitur tabulas aeri incisas num. XLI

Herrgott, Marquart

Friburgi Brisgoviae, 1753

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-241482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-241482)

Tab. XX.

ANNÆ NUMMI.

I.

Antica duas palmæ arbores repræsentat, quæ etsi, percurrente per medium illarum flumine, longius distent, superne tamen ramos iungunt; unde in peripheria hemistichium adiicitur: AMOR. DISTANTIA. IVNGIT. in area vero hinc & inde numerus anni 1592.

In averfa duæ aquilæ erectæ, expansæ & coronatæ, *Imperialis* nimirum biceps a dextris, a sinistris vero *Polonica*, pedibus parmulam *Austriacam*, inferne positam, sustinent, addito in ambitu alio hemistichio: POST. ANIMOS. SOCIASSE. IVVABIT.

Argumentum & occasio huius nummi sunt nuptiæ ANNÆ cum SIGISMUNDO III. Poloniæ Rege, anno in eo notato, celebratæ. Eundem post LUCKIUM denuo, sed longe accuratius edidit Cl. KOEHLERUS, loco statim laudando, ubi & nuptiarum solemnities, ab aliis fuscè descripta, utiliter repetit. Unde discimus, eundem populo sparsum fuisse, cum sponsa die XVI. Maii magnifica pompa in urbem *Cracoviam* introducta fuit, sponsis solemnibus precatione die XXI. eiusdem mensis coniunctis.

De eodem nummo mentionem quoque facit Illustr. KHEVENHILLERUS (a), eumque populo missum fuisse pariter testatur. Ex eo emendandi sunt duo errores typographici, qui ibidem irrepsérunt. KOEHL. P. III. p. 145. LUCK. p. 331.

TOM. II. P. II.

(a) Annal. Ferd. tom. III. col. 980.

II.

SIG. *ismundus* III. ET ANNA. CAROLI STYRENSIS. PROLES, D. ei G. ratia POLONIA ET SVECIA REX. ET REG. ina. Protome amborum iugatæ, sinistrorsum versæ: Rex a dextris cataphractus, & circa pectus fascia ornatus, focali instructus & barbatus, capite, accisis crinibus, inoperto. ANNA a sinistris pulchre, pro genio seculi, comata, præter focale crispum, torquem aurei velleris in pectore gestat.

Hoc numisma unilaterale ex tabulis HÆREI eductum, adversa est numismatis integri, quod a Cl. KOEHLERO productum (b), & oculis nostris penè elapsum, supplementis num. XXVI. inseruimus, quanquam non leve discrimen inter utrumque intercedere, considerantibus pateat. Litterarum enim figuræ in hoc posteriori multo crassiores, & grandiores sunt, scribiturque SVET. ubi in *Heraano* SVE. & sub brachio eius dextro legitur numerus anni 1596. media sigla R: quæ haud dubie monetarii seu cælatoris est.

In averfa tria scuta, *Suecicum* scilicet, *Polonicum*, & inferne *Lithuanum*, pileo Ducali tectum, sistuntur. Duo priora corona Regia inter notam chronologicam 1596. obtecta sunt, & in medio eorum parmula *Austriaca*, subiecta eidem littera E conspicitur. Porro a dextris dea THETIS delphino, a sinistris CERES bovi insidet. Additur in ambitu lemma seu hemistichium: CRESCIT. GEMINATIS. GLORIA. CVRIS. Inferne

U

par-

(b) M.B.L. P. XII. p. 425.

b

CAROLI
STYRENSIS
PROLES.

parmula calatoris inter siglas eius H R videnda.

Dantisci fabrefactum fuisse hoc numisma, laudatus KOEHLERUS coniicit, atque navigationem commerciumque frumentarium, quod Gedanenses tanta industria exercent, spectare. Circa scuta illa hoc singulare observat, quod tesserae *Suecicae* primum occupent locum; cum contra in epigraphe *Regis Poloniae* titulus praecedat. Ridet praeterea calatoris imperitiam, quod ANNÆ torquem aurei velleris inaudito quidem exemplo affinixerit: sed id quocunque iure, de quo alibi videndum erit, fiat, exemplis non carere nummi nostri evincunt (a). Denique nec id silentio praetermittendum, hunc citato loco ita depictum esse, ut postica quam antica re ipsa maior sit, quod haud dubie Cl. Viri iconographo tribuendum. Nos vero, cum archetypo carentes, errorem emendare nequeamus, damus nummum prout repertus fuit.

MARIE CHRISTINÆ NUMMUS.

III.

SIGISMUNDVS. BATHAROI (*Bathori*). Protome Principis armata, capite inoperto, accisis capillis, ad laevam converso.

Edidit hoc numisma HERÆUS in suis tabulis, pro uxore illius MARIA CHRISTINA *Austriaca* (ab aliis CHRISTIENA quoque nuncupata) locum relinquens. Sed verisimile haud

(a) Vid. P. I. p. 60. num. LXXXII. & hic superius p. 10. n. XII.

est, SIGISMUNDUM hunc Transilvaniae Principem, uxorem suam nummo aliquo, dum viveret, honorasse. Nam et si inito cum RUDOLPHO II. Imp. foedere pactum adiecit, ut ei Archidux femina in matrimonium elocaretur, & eidem anno 1595. praedicta MARIA CHRISTINA Graecii die XXII. Februarii tradita sit: infelix tamen Archidux ab inconstanti & feroci marito intacta, bis exul facta, tandem matri Graecium remissa, repudium accepit. (b) T. H. b

CONSTANTIAE NUMMUS.

IV.

SIGISMUNDVS. III. D. ei G. ratia POLONIAE ET SVECIAE REX. Protome Regis armata cum crispo focali, capite nudo, ad laevam respiciente. Ab humeris torques demittitur, quem aurei velleris esse putamus, SIGISMUNDO anno 1601. a PHILIPPO III. Hisp. Rege missum. (c). c

CONSTANTIA. D. ei G. ratia POLONIAE ET SVECIAE. REGINA. Effigies Reginae stolatae pariter ad pectus, pulchre comatae, unionibus & margaritis, nec non crispatto focali ornatae: capite, divite calantica, unionibus instructa, obtecto, & ad dextram converso.

Effigiem Regis cum ANNA *Austriaca*, uxore sua prima, paullo supra vidimus. In hoc nummo comparet provectionis aetatis cum secunda uxore CONSTANTIA. Haec ei anno 1605. nupsit, qua occasione nummum

cum

(b) KHEVENHILLER Conterfet T. I. p. 325.
(c) INSPRUGGER vellus aur. pag. 88.

Tab. XX. cum lemmate: REGNORUM SECURITAS populo inter ipsa nuptiarum solemnia sparsum fuisse, testatur Illustr. KHEVENHILLERUS (a), quem tamen nondum vidimus. T. H.

MARIÆMAGDALENÆ
NUMMI.

V.

COSMVS. II. MAGNVS DVX ETRVRIÆ. IIII. Protome Ducis armata cum paludamento, lato collari, & Ordinis S. STEPHANI insigni, ab humeris dependente, capite nudato, ad lævam verso.

MAR. *ia* MAGDALENÆ. ARCH. *iducissa* AVSTRIÆ M. *agne* D. *ucissa* ETR. *urie*. Protome Archiducissæ stolatæ, pulcherri-
me comtæ, & focali crispo denticulato, atque in ipso numismate plurimum extante, exornatæ, a sinistris dextrorsum.

Præsens numisma ab ipso Magno Duce uxoris suæ honoribus datum & consecratum fuisse, ex epigraphe utriusque partis rite deduci posse videtur; quippe ubi formula illa: COSMVS II. MARIÆ MAGDALENÆ in *nominandi dandique* casu concepta, haud quaquam otiosa esse potest. Hinc pacem & concordiam inter utrosque hos coniuges, Ducisque inprimis de uxore sua exstimationem amoremque colligas. Cusum est enim procedente iam eorundem matrimonio. Dux namque anno 1590. die XII. Maii natus, nuptiarum tempore, quæ anno 1608. die XIX. Octobris pera-

TOM. II. P. II.

(a) KHEVENHILLER tom. VII. col. 36.

etæ sunt, annum ætatis decimum nonum agens, tali mystace nondum instructus esse poterat. M. Imp. ar. pond. *semunc.* & *sicilic.* Item in T. H.

VI.

Numisma hoc elegantissimum a num. præcedenti, five titulos spectes, five effigies, harumque situm adspicias, vix in alio quam magnitudine differt. Magnus - Dux focale orbiculatum crispum hic habet. Uxor caput ad elegantiam circatum, mundo muliebri, uti & pectus, collumque monilibus exornatum. M. S. B. a. & Tab. H.

VII.

MAR. *ia* MAGD. *alena* ARCH. *iducissa* TVTRIX. FERD. *inandi* II. M. *agne* D. *ucis* ETRVR. *ia*. Capita iugata matris filiique, ad pectus. Hic armatus, capite nudo, & cruce, Ordinis S. STEPHANI Papæ & Martyris tessera, a collo pendente, instructus; illius tantum fere facies, velata tamen, cum lato collari & exurgente, conspicitur.

MARIA MAGDALENA, coniuge suo COSMO II. in florida ætate anno 1621. ad plures abeunte, filiorum suorum tutrix ex testamento constituta fuit, cuius rei hic nummus testis est. M. Imp. ar. pond. *semunc.*

VIII.

MARIA. MAGD. *alena* ARCH. *iducissa* AVSTR. *ia* MAGN. a DVX. ETR. *urie*. Effigies Principis pectore tenuis, capite viduarum more velato & dextrorsum converso.

U 2

In

CAROLI
STYRENSIS
PRO-
LES.

In postica templum rotundum, situm in vertice montis, per modum fornicis effigiati, & arboribus, a ventis agitatis, confiti: infra & in cryptæ aditu rami & folia sparsim iacent. Additur epigraphe: MENS IMMOTA.

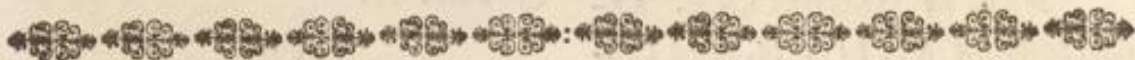
Laudatur hic animi constantia, qua Princeps statum viduitatis ferebat: qui status cum ex velo, quo obtegitur, tum etiam ex frondibus marcescentibus decidentibusque, quod in altera nummi facie videre est, indicatur. Porro omissus *Tutricis* titulus, in præcedenti legendus, nummum hunc deposito iam eo officio

signatum fuisse arguit. *M. Imp.* Tab. XX. a. *cus.* IX.

Adversa fere eadem est cum antecedenti.

In postica manucodiata cœlos petit, addito lemmate AETHERA.

Similem inscriptionem vidimus supra in nummo emortuali IOANNÆ Auftriacæ (a), sed ubi aquila *ad athera* volitat. Ergo & hic quoque funebris est, & ad mortem MAGDALENÆ pertinet, quæ quidem anno 1631. Patavii obvenit, dum in itinere ad invisendum FERDINANDUM II. Imp. fratrem constituta erat. *T. H.*

LEOPOLDUS V. ARCHIDUX.

BREVIARIUM VITÆ EX NUMMIS.

LEOPOL-
DUS V.
ARCHI-
DUX

Tab. XXI.
seq.

LEOPOLDUS inter Archiduces Auftriæ hoc nomine v. die IX. Octobris an. 1586. genitus, a tenera ætate statui Ecclesiastico dicatus fuit. Annos namque quatuor saltem natus, Episcopus *Pataviensis*, quinque & decem, *Argentiniensis* designatus, utriusque Ecclesiæ regimen postea tenuit (7. 8. & suppl. num. 29.) symbolumque, cum illud adiret, a PIETATE adscitum (1. 2.) ad extremum usque halitum, sive dum religionem orthodoxam, cum ferro tum consilio, conservavit propagavitque (13. 14.), sive dum Deo Optim. Max. ædes, ac Societati IESU Collegium fundavit (3.), opere complevit.

Anno 1619. Comitatum Tyrolensem unacum ceteris Anterioris Auftriæ provinciis, communi *Archiducum* nomine, regendum cum suscepisset, (7--16.) post annos quatuor inito cum fratribus pacto, id etiam obtinuit, ut sibi duæ earundem provinciarum partes, iure auctoritatis obvenirent, (12.) tertiam Cæsaris nomine, vel ut SACRÆ CÆSARÆ MAIESTATIS ANTERIORUM PROVINCiarUM GUBERNATOR PLENARIUS administraret. (15.)

Inte-

(a) Tab. vi. num. xciii pag. 44.